

Öğretmenlerin, Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmenliğin Toplumsal Statüsüne İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi

Teachers' Views on Teaching Profession And Social Status of Teaching

Dr. Öğr. Üyesi Rafet AYDIN*
Öğretmen Osman CANAVAR**
Öğretmen Arif AKKIN***

Öz:

Bir toplumda eğitimin en genel amacı, o toplumu oluşturan bireyleri, toplumsallaştırıp, topluma yararlı hale getirmektir. Bireylerin toplumsallaştırılması ve yetiştirilmesini sağlayacak kurum okullar olup bunu sağlayacak uzman kişi de öğretmendir. Bu durum, okulun niteliğinden çok öğretmenin niteliğini, öğretmenlik mesleği ve mesleğin toplumsal statüsünü önemli hale getirmektedir. Araştırmanın amacı; öğretmenlerin, öğretmenlik mesleği ve öğretmenlik mesleğinin toplumsal statülerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi adını taşıyan bu çalışmanın genel amacı; Burdur ilinde görev yapan öğretmenlerin, öğretmenlik mesleği, bu mesleğe etki eden meslek içi ve meslek dışı etmenleri belirlemek ve öğretmenlik mesleğinin statüsünün yükseltilmesi ile ilgili önerileri ortaya koymaktır.

Bu çalışma; 20-23 Nisan 2017 tarihlerinde yapılan 26. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi (ICES/UEBK-2017)'de sunulmuş olan özet bildirinin genişletilmiş ve geliştirilmiş şekli olarak oluşmaktadır.

MAKÜ Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları ve Öğretim ABD, Burdur, Türkiye, raydin@mehmetakif.edu.tr <https://orcid.org/0000-0002-7613-3198>

MAKÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları ve Öğretim ABD Yüksek Lisans Programı, osmancanavar15@gmail.com <https://orcid.org/0000-0002-0689-2922>.

MAKÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları ve Öğretim ABD Yüksek Lisans Programı, Burdur, Türkiye, aakkin15@gmail.com <https://orcid.org/0000-0002-7174-4117>.

Araştırma Modeli; öğretmenlerin, öğretmenlik mesleği, bu mesleğe etki eden meslek içi ve meslek dışı etmenleri belirlemek ve öğretmenlik mesleğinin statüsünün yükseltilmesi ile ilgili önerileri ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmada için tarama modeli kullanılmıştır.

Araştırmanın evren ve örnekleme; araştırmanın evrenini, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Burdur il, ilçe ve köylerinde görev yapmakta olan 3.344 sınıf ve branş öğretmeni oluşturmaktadır. **Örneklemini** ise; Burdur il merkezi, ilçe ve köylerinde görev yapan öğretmenler arasından sınıf ve branş öğretmenleri ayrı ayrı düşünülmeden, rastgele, basit seçkisiz örnekleme yöntemine seçilen 334 kadın, 323 erkek olmak üzere toplam 657 öğretmen oluşturmuştur.

Sonuç olarak; öğretmenlik mesleğinin sahip olduğu toplumsal statüsünün son yıllarda giderek düştüğü ve öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünün yetersiz olduğu ifade edilebilir. Öğretmenlerin mesleği tercih ederken mesleğin saygınlığı noktasında kararsız olduklarını beyan etmeleri de söz konusu olan bulguları destekler niteliktedir. Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini severek tercih ettikleri, meslekten manevi haz umdukları, mesleğin yapılan işe göre maddi getirisinin yeterli olmamasına ve düşük statüsüne rağmen mesleği bırakma düşüncelerinin olmaması ve çevrelerine dahi mesleği önereceklerini belirtmeleri öğretmenliğin ne kadar kutsal bir meslek olduğuna işaret ettiği belirtilebilir. Dolayısıyla ölçekten elde edilen bulguların bir düzen içinde birbirini destekler nitelikte olduğu ifade edilebilir. Buna göre, öğretmenler yaptıkları mesleğin toplum nezdinde düşük statülü bir meslek olduğu inancıyla, eğitim sisteminin kendilerinden beklediği kazanımları ne verimlilikte gerçekleştirebilecekleri merak konusudur.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmenlik mesleği, sosyal statü, saygınlık, öğretmenliğin statüsü,*

Abstract:

The most general purpose of education in a society is to make the individuals who constitutes it socialize and helpful to the society. The institutions that will provide socialization and bring up the individuals are schools and the specialists who will provide it are teachers. This makes quality of the teacher, teaching profession and social status of profession more important than quality of the school.

Research purpose; the general purpose of this study, which has the name of identifying views of teachers on teaching profession and the social status of the teaching profession, is to determine the opinions of teachers working in Burdur on teaching profession and professional and non-professional factors affecting this profession and to offer suggestions for promotion of status of teaching profession. In order to reach this general objective.

Research population and sample; the population of the research composes of 3.344 classes and branch teachers who are working in city centre, towns and villages of Burdur in 2016-2017 education year. The sample composes of a total of 657

teachers, 334 female and 323 male, selected from the teachers working in Burdur's city center, towns and villages by using simple random sampling method.

According to this, it was concluded that teachers believe their wages they earn compared to the work they do are unfair, and the profession's economic return is far from meeting their needs. It can be said that the social status of the teaching profession has gradually fallen in recent years and the social status of teaching profession is inadequate. Teachers' declaration about they are hesitant at the point of occupational prestige while choosing this profession also support the findings. As a result, it can be said that teaching is a holy profession because teachers states that they prefer their professions as they like, they expect spiritual pleasure from the profession, they do not have thought of leaving the profession although the profession's economic return is not enough compared to work and low status and they will even recommend to their social environment. Therefore, it can be said that the findings obtained from the scale support each other in an order. According to this, it is wondered how teachers realize achievements that the education system expected from them with the belief that the profession they do has a low-status in society.

Keywords: *Teaching profession, social status, respectability, teaching status*

Giriş:

Öğrenme ve öğretme süreci insanlık tarihi boyunca uzanan uzun bir tarihsel süreci içerir. Öğretmenlik mesleği de sürecin olmazsa olmaz uygulayıcısı olarak en eski meslek dallarından biridir (Oktay 1991). Bu uzun tarihsel süreç içerisinde öğretmenlik mesleği büyük oranda olumlu değer ifade edilmiştir. Öğretmenler milletlerin kültürel birikimini gelecek nesillere aktaran bir kültür taşıyıcısı, fertlerin sosyal bireyler olarak topluma kazandıran insan gücü olmuşlardır (Boulding 1968'den akt: Özpolat 2005). Bu bağlamda eğitim sisteminin en önemli unsurlarından biri olan öğretmenler, toplumu inşa eden maddi ve manevi mimarlar olarak görülebilir. Okul içinde ve dışında pek çok rol sahibi olan öğretmenler, öğrencilerin gerekli tüm bilgi ve becerileri kazanarak hayata hazırlanması gibi pek çok önemli görevi yerine getirmektedirler (Yıldırım, Ünal ve Çevik 2011). Toplumun gelişebilmesi için gerekli olan eğitilmiş insan gücünün yetiştirilmesi de eğitim sistemi bünyesinde öğretmenler aracılığıyla gerçekleşmektedir (Özer ve Gelen 2008). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ve öğretmenlik mesleğine ilişkin algılarını inceleyen bir araştırmada öğretmen kavramına ait bilgi kaynağı, motivasyon kaynağı, yol gösterici, fedakârlık örneği, yetiştirici ve geliştirici, lider, kişisel gelişim kaynağı, tedavi edici ve iyileştirici başlıklarında pek çok tanımlayıcı metafor kullanılmıştır (Koç 2014). 1739 sayılı milli eğitim temel kanununun 43.maddesinde öğretmen "Öğretmenlik, Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekte

yükümlüdürler” (MEB 1973: 5109) şeklinde tanımlanmaktadır. Akyüz (2003: 64) e göre Milli Eğitim Bakanlığı, yasal metinlerde, öğretmenliği bir “uzmanlık” mesleği olarak tanımlamış, fakat doğru olan bu görüş kâğıt üzerinde kalmış, Bakanlık bu mesleğin “ihtisas” değil, “herkesin yapabileceği bir iş” olduğunu gösteren politikalar izlemiştir.

Tarihsel süreç içerisinde Türkiye’de öğretmen yetiştirme programları değişik evrelerden geçmiştir. Bu vetirede öğretmen yetiştiren programların gitgide özelleştiği ifade edilebilir. Osmanlı Devletinde Fatih Sultan Mehmet zamanında medreselerde yetişen sıbyan (mahalle mektebi) öğretmenlerin özel bir öğretmen yetiştirme programından geçtiği bilinmektedir (Ayas 2009). Tanzimat sonrası gelişen reform hareketleri sonrasında ise 1848 yılında erkek öğretmen yetiştirmek üzere Darülmualimin, 1870 yılında ise kadın öğretmen ihtiyacını karşılamak üzere Dar-ül Muallimat’ın açılışı gerçekleştirilmiştir. 1982 yılına kadar Milli Eğitim Bakanlığının kontrolünde bulunan öğretmen yetiştirme faaliyetleri, bu tarihten sonrası bu minvaldeki görev ve sorumluluğunu üniversitelerde açılan eğitim fakültelerine devretmiştir (Oktay, 1991).

Karamustafaoğlu ve Özmen (2004)’e göre belli bir alanda örgün eğitim yoluyla ihtisas kazanarak diploma almayı gerektiren meslekler profesyonel meslek olarak tanımlanmaktadır. Öğretmenlik mesleği de 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 43.maddesi gereğince bir öğretmen yetiştiren bir yükseköğretim kurumundan mezun olmayı gerektirdiğinden (MEB 1973: 5109), bu bağlamda öğretmenlik mesleğinin profesyonel bir meslek olduğu ifade edilebilir. Güven (2010: 13)’un Tobias ve Baffert (2010)’dan aktardığına göre profesyonel mesleklerin ortak özelliklerinden biri “*Toplumsal statüsünün ve ekonomik getirisinin* göreceli olarak yüksek “olmasıdır.

Statü, Türk Dil Kurumu (TDK)’n da, “*Bir kimsenin, bir kurum veya bir toplum içindeki durumu*” (TDK 2016) olarak tanımlanmaktadır. Kelime anlamı olarak mevki, makam, pozisyon gibi anlamlara gelen statü, bir bireyin ya da topluluğun toplum içindeki yerini ve konumunu ifade etmek için kullanılır. Bir bireyin toplumsal statüsü de o bireyin toplumsal yapı içerisinde bulunduğu mevkii işaret eder. Bu konumu ya da mevkii de belirleyen ise toplumdur (Ceylan 2011).

Bu bağlamda, profesyonel bir meslek olarak değerlendirilebilecek olan öğretmenin toplum içindeki durumunun ya da toplumsal statüsünün ne düzeyde olduğu eğitim sisteminin hedeflerine ulaşması açısından önemlidir. Zira toplum olarak hedeflenen refah seviyesine ulaşabilmek için okullarda iyi bir eğitim gereklidir. İyi bir eğitim de nitelikli öğretmenler vasıtasıyla gerçekleştirilebilir. Kısacası, iyi bir nesil ancak iyi öğretmenler yoluyla yetiştirilebilir (Seferoğlu 2004). Toplumsal statüsü düşük olan bir mesleğin ise nitelikli sayılabilecek bireyler tarafından pek de cazip olmayacağı ispattan varestedir.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)’na bağlı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü’nün yapmış olduğu çalışmaya göre öğretmenlik mesleğinin genel yeterlikleri 6 yeterlik alanı, 31 alt yeterlik ve 233 performans göstergesinden oluş-

maktadır. 2590 Sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayınlanarak yürürlüğe giren bu altı yeterlik alanı genel müdürlüğün üniversitelerle ortak çalışması sonucu “kişisel ve mesleki değerler - mesleki gelişim”, “öğrenciyi tanıma”, “öğrenme ve öğretme süreci”, “öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme”, “okul-aile ve toplum ilişkileri” ve “program ve içerik bilgisi” şeklinde ortaya konmuştur. Genel müdürlüğün ifadesine göre öğretmen yeterlikleri pek çok amacın hayata geçirilebilmesi için hazırlanmıştır. Bu amaçlardan bazıları “*öğretmenlerin niteliği ve kalitesi için karşılaştırma yapılabilecek bir sistem oluşturmak, öğretmenlik mesleğinin statüsü ve kalitesi açısından toplumsal beklentilerde tutarlılık oluşturmak, öğretmenlerin bilgi, beceri, tutum ve değerlerini tanımlayarak, toplum tarafından fark edilmesini ve toplumun gözünde statülerinin yükseltilmesini sağlamak*” şeklinde ifade edilmektedir (MEB 2008). Öğretmenlik mesleğinin genel yeterlikleri içerisinde yer alan “program ve içerik bilgisi” yeterlik alanına bağlı “Özel Alan Öğretim Programı Bilgisi ve Uygulama Becerisi ile Özel Alan Öğretim Programını İzleme-Değerlendirme ve Geliştirme” alt yeterliklerinin etkili ve verimli bir şekilde yerine getirilebilmesi amacıyla da özel alan yeterlikleri ortaya çıkmıştır. Bakanlığın eğitim alanında uygulamayı düşündüğü eğitim reformu amacıyla eğitim programlarının güncelleştirilmesi, öğretmenlik mesleğinin genel yeterliklerinin hazırlanması çalışmaları bütüncül bir yaklaşımla sürdürülmektedir. Söz konusu değerlerin olan çalışmaların ortak amacı “Öğrencinin öğrenim kalitesini arttırmak” ve “Öğretmenlerin statülerini geliştirmek” şeklinde ifade edilebilir (OTGM 2007: MEB 2008). Bakanlık yaptığı bu uygulamaların bütününde öğretmenlerin statüsünün yükseltilmesinden bahsetmektedir. Fakat sonuçlarının pek de hedeflendiği gibi olmadığı ileri sürülebilir. Çelikten, Şanal ve Yeni (2005)'e göre yürütülen yanlış politikalar nedeniyle öğretmenlik mesleği değişik meslek gruplarına açık, kolayca elde edilebilen, diploma sahibi olup bir işe giremeyenlerin ümidi haline getirilmiştir. Bütün bunlar mesleğin saygınlık ve statüsünü olumsuz etkilemekte ve mesleğin itibarına gölge düşürmektedir. 2-6 Aralık 2014 tarihleri arasında gerçekleştirilen 19. Milli Eğitim Şurası'nda öğretmenlik mesleğinin hak ettiği toplumsal statüyü kazandırmak amacıyla alınan “Öğretmenlik Meslek Kanunu” çıkarılması ile alına tavsiye karar (MEB 2014) da yürürlüğe konamamıştır.

Öğretmenliğin toplumsal statülerini etkileyen pek çok faktörden bahsedilmektedir. Tezcan (1996) “alınan ücret, öğretmenlerin öğrenim derecesi, toplumsal köken, cinsiyet” faktörlerinin öğretmenlerin saygınlık ve statülerini etkileyen faktörler olduğunu ifade etmektedir. Gökırmak (2006) ise öğretmenlerin toplumsal statülerini etkileyen faktörleri “mesleki” ve “meslek dışı” faktörler olmak üzere ikiye ayırmıştır. Mesleki faktörleri “öğretmenlerin sayısal çoğunluğu, öğretmen yetiştirme politikaları, mesleki örgütlenmeler, ekonomik ve hukuki durumlar, meslekte kendini yenileme” olarak gruplamakta; meslek dışı faktörleri ise “bireysel özellikler, sosyal köken, çevre ile ilişkiler, siyaset ile ilişkiler” olarak belirtmektedir.

Öğretmenlerin toplumsal statüsünü etkileyen ve mesleki faktörler başlığı altında değerlendirilecek bir dizi faktörden bahsedilebilir. Yine Gökırmak (2006), öğretmenlerin diğer meslek dalları içerisinde sayıca fazla olmalarının öğretmenlik

mesleği açısından mesleğin toplumda duyulan ihtiyaca işaret etmesi ve toplumun öğretmenliği bir meslek olarak görmesi şeklinde iki olumlu getirisi olduğunu belirtmektedir.

Toplumsal statü ile en çok ilişkilendirilen özelliklerden biri mesleğin ekonomik olarak mensuplarına getirisi. Geçmiş yıllarda özellikle ilkököl öğretmenlerinin geçimini sağlamak amacıyla ek işlerde çalışmak zorunda kaldığı bilinmektedir (Tezcan 1996). Güven (2004)'e göre ise öğretmenlerin almış oldukları ücretlerin yetersizliği, eğitimsel açıdan verimsiz olmalarını ve güçlü yarınları inşa edecek öğrencilerin eğitiminde nitelik sorunu meydana getirmektedir.

Öğretmenler arası örgütlenme girişimleri Avrupa birliği ülkelerinde 1800'lü yılların ortalarında, Türkiye'de ise 1908 yılında başlamış, günümüze kadar aralıksız olarak varlığını sürdürmüştür. Öğretmenlerin en fazla sendika ve dernek şeklinde örgütlendikleri görülmüştür. Öğretmen üyeliklerine üyelikler teoride zorunlu tutulmamıştır. Birçok ülkede öğretmen örgütlenmeleri arası işbirliği yurt içi ve yurt dışı düzeyde yüksek oranda kurulurken, Türkiye'de bu işbirliği çok sınırlı seviyede kalmıştır. Türkiye'de bulunan öğretmen örgütlenmeleri birçok ülkede bulunan örgütlenmelere göre daha az haklardan, çok daha sınırlı bir çerçevede yararlanabilmişlerdir (Acuner 1994). Öğretmenler mesleki örgütlenmeler içinde en fazla sendikal örgütlenme içinde yer almak istemektedirler (Tok 1996).

Mesleki faktörler alt başlığında incelenebilecek bir diğer faktör de öğretmenlerin meslekte kendilerini yenilemeleridir. Öğretmenlerin mesleki açıdan kendilerini geliştirmeleri, okullarda verilen eğitimin ve öğretimin kalitesini artırmak açısından önemlidir (Gündoğdu ve Kızıлтаş 2008). 2015 yılı performans programına göre Milli Eğitim Bakanlığında 850.960 öğretmen görev yapmaktadır. Bunlardan doktora derecesini tamamlamış olan 847 (% 0,1), yüksek lisans derecesini almış olan ise 65.976 (% 7,8) öğretmen bulunmaktadır (MEB 2014a). Buradan öğretmenlerin çok cüzi bir kısmının lisansüstü eğitimi gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır. Lisansüstü yapılan eğitimlerin öğretmenlerin mesleki gelişimine katkıda bulunabileceği düşünüldüğünde bu noktada yetersiz kalındığı ifade edilebilir. 13/08/2015 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak öğretmenlerin meslekî bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi amacıyla yürürlüğe giren ve öğretmenleri “öğretmen, uzman öğretmen ve başöğretmen” şeklinde dereceleri ayırmayı öngören “Öğretmenlik Kariyer Basamaklarında Yükselme Yönetmeliği” (MEB 2005) bir süre sonra kaldırılmıştır. Öğretmenlerin mesleki açıdan kendilerini geliştirmelerine yönelik teşvik edici bir adım da akamete uğramıştır.

İyi ve etkili bir öğretmende bulunması gereken çeşitli bireysel özelliklerden bahsedilebilir. Bunlardan bazıları “işbirlikçi, demokratik tutum, sabır, geniş bir ilgi yelpazesi, adalet ve tarafsızlık, öğrenci sorunlarıyla ilgili olma, hoş bir görünüş ve davranışlar, tutarlı davranış” şeklinde ifade edilebilir (Kızıлтаpe 2002: 11). Mesleğinde başarılı olan öğretmenlerin bireysel özellikleri hakkında pek çok ölçek geliştirilmiştir. Barr tarafından geliştirilen ölçekte iyi bir öğretmende bulunması gereken bireysel özelliklerden bazıları “kişisel olarak çekici olmak (giyim, temizlik,

görünüş vb.), güvenilir ve dürüst olmak, mesleki bilgi sahibi olmak, işbirliğine açık olmak, ahlaklı olmak, iyi huylu-uyumlu olmak, adil olmak” şeklinde sıralanmıştır (Kolesnik, 1970; Akt. Oktay 1991: 191). Osmanlı geleneğinde bakıldığında iyi bir öğretmende aranan vasıfların pek de farklılaşmadığı görülmektedir. Bu vasıflar “iyi niyet, meslek sevgisi, adalet, objektiflik, sabır, hoşgörü, affedicilik, ağırbaşlılık, alçak gönüllülük, şefkat, merhamet, espri anlayışı, esneklik, tutarlılık, iyimserlik” şeklinde özetlenebilir (Nazıroğlu 2015). Görüldüğü gibi etkili bir öğretmende aranan vasıflardan dünden bugüne farklılaşmamakta, aksine oldukça benzeşmektedir. Öğretmenler beklenen kişilik özelliklerine sahip olduklarında hem mesleki doyuma ulaşabilecekler, hem iyi bir eğitmen olarak eğitiminin niteliği ve kalitesi artırılabilir. Bu durum da öğretmenlerin saygınlığını ve statüsünü yükseltmeye yardımcı olacaktır (Gökırmak 2006).

Öğretmenlerin toplumsal statülerini etkileyebilecek meslek dışı faktörlerden biri de öğretmenlerin toplumsal kökenleridir. Ülkelerin genelinde öğretmenlerin çoğunlukla orta ve alt sınıftan geldiği bilinmektedir. İngiltere’de yapılan araştırmaların sonuçlarına göre öğretmenlerin işçi sınıfına mensup ailelerden gelmektedirler. Bu nedenle orta sınıfın değer yargılarını, inanç düzeylerini ve toplumsal saygınlık ve statülerini yansıtmaktadırlar (Tezcan 1996).

Meslek dışı faktörlerden bir diğeri öğretmenlerin çevre ile olan ilişkileridir. Öğretmenlerin çevrenin kalkınmasına katılma, toplumda örnek olma ve önderlik etme gibi pek çok rolleri ve görevleri bulunmaktadır. Bu rol ve sorumluluklarını yerine getirebilmesi için çevreyle sürekli ilişki içinde olacaktır (Tezcan 1996). Öğretmenlerin çevre ile olan bu ilişkilerinin iyi olması öğretmenlerin saygınlık ve statülerini de olumlu etkileyecektir.

Kültürel birikimimiz içinde kutsallık atfedilen bir meslek olmasına rağmen, öğretmenlerin statü düzeyleri tarihsel süreçte değişik evrelerden geçmiştir. Cumhuriyetin ilanının takip eden yıllarda gelir düzeyinin diğer meslek gruplarına nazaran yüksek olması vesilesiyle öğretmenliğin saygınlığı ve statüsü yüksek bir meslek olmasını sağlamıştır. Fakat 1980 yılını takip eden yıllarda kamuya bağlı kurumlarda çalışan memurların gelir seviyesinin de düşmesine paralel olarak öğretmenlik mesleğinin statüsü ve saygınlığı da giderek azalmıştır. Öğretmen sayısının hayli artması, öğretmenlerin gelir düzeylerinin geçimlerini zorlaştıracak derecede düşmesi, öğretmenlik mesleğini yapan kişilerin mesleğin gerektirdiği kabiliyet ve yeterliklerin altında olması, meslek dışı atamaların yapılması gibi nedenler öğretmenlik mesleğinin statüsünü ve toplum nezdinde ki saygınlığını düşürmüştür.

İçinde bulunan yıllarda da öğretmenliğin statü düzeyi düşük, isteyen herkesin yapabileceği bir meslek olarak algılanmakta ve başka hiçbir şey olamazsan öğretmen olursun anlayışının yerleştiği görülmektedir (G. Özsoy, S. Özsoy, Özkara ve Memiş 2010; Yazıcı 2009). Yapılan bir araştırmanın bulgularına göre, üniversite tercihi yapan gençlerden öğretmenliği tercih edenler bu tercihlerine son sıralarda yer vermektedir (Karagözoğlu 1987).

Öğretmenlerin birçoğunun öğretmenlik mesleğine ilişkin beklentilerinin istenen seviyede olmadığı, gelecekle ilgili kaygılarının olduğu ve öğretmenliğin eskisi kadar saygın bir meslek olmadığı görülmektedir (Karamustafaoğlu ve Özmen 2004). Öğretmen adaylarının %81'inin gelecekle ilgili olumsuz düşüncelere sahip olduğu gerçeği bunu destekler niteliktedir (Şahin 2011). Öğretmenlerin en rahatsız edici olarak nitelediği sorunlar ise “gelirin düşük olması”, “toplumdaki saygınlığının düşmesi” ile “sık değişen programlar ve mevzuatlar” olarak listelenmektedir (Demir ve Arı 2013). Cumhuriyetten günümüze tutarlı bir öğretmen yetiştirme politikası izlenememiş, değişen iktidarlarla öğretmen yetiştirme anlayışları da değişmiş, üniversite düzeyinde ortak bir öğretmen yetiştirme anlayışı benimsenmemiş, öğretmen yetiştiren kurumların fiziki alt yapıları gerektirdiği gibi düzenlenememiştir. Bu ve benzer sebeplerden dolayı meslek cazip hale getirilememiş ve mesleğin toplumsal statüsünü düşürmüştür (S. Can, Ş. Can ve Durukan 1999).

Araştırmanın Problemi:

Araştırmanın problemi, öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğini değerlendirmesine, öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünün mesleki ve meslek dışı faktörlere bağlı olarak nasıl değiştiğine ve öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünün yükseltilmesine yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Bu bağlamda aşağıda verilen alt problemlere yanıt aranacaktır:

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğinin değerlendirilmesine ilişkin görüşleri nelerdir?

Öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünü etkileyen mesleki faktörlere ilişkin görüşleri nelerdir?

Öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünü etkileyen meslek dışı faktörlere ilişkin görüşleri nelerdir?

Öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünü etkileyen mesleki ve meslek dışı faktörler, cinsiyete ve çalışılan kurum türüne göre farklılaşmakta mıdır?

Öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünün yükseltilmesi ile ilgili önerileri nelerdir?

Çalışmanın Amacı ve Önemi:

Bir nesil içinde yetişen bireylerin düşünce yapısı, sahip olduğu değerler, kültürel birikimi ile önceki neslin öğretmenlerinin söz konusu özellikleri arasında pozitif bir ilişki vardır. Yani bugünün toplumu dünün öğretmenlerinin eseridir. Bu bağlamda, bir toplumun gelecekte ne seviyeye ulaşabileceği sorusunun cevabı bugünün öğretmenlerinin nasıl olduğu ile ilişkilidir. Öğretmenlerin toplumun geleceğine yönelik bu etkileri, öğretmenlik mesleğini diğer mesleklerden dallarından ayıran ve önemini belirten en önemli unsurlardandır (Özpolat 2005). Bir mes-

lek grubuna mensup olan kişiler, o mesleğin toplumsal statüsünden mutlaka etkilendirirler. Kişiler mesleğin statüsünün getirdiği hak ve yetkilere sahip olduklarından, o statüye ait davranış ve beklentilerden kaynaklanan etkilere karşı duyarlıdırlar. Çünkü bireyler mesleği vasıtasıyla bir kimlik sahibi olur, etrafından hürmet ve saygı görür, toplum parçası haline gelir ve toplumda bir işlevi olduğu inancını geliştirir (Gökırmak 2006; Eraslan ve Çakıcı 2011). Dolayısıyla, eğitim sistemi içerisinde eğitim, öğretim ve yönetim gibi pek çok görev üstlenen öğretmenlerin toplumsal statülerinin belirlenmesi oldukça önemlidir.

Yöntem:

Araştırmanın Modeli

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini değerlendirmeye ilişkin görüşlerini, öğretmenliğin toplumsal statüsünü mesleki ve meslek dışı faktörlere göre ne derecede gördüklerini ve öğretmenlik mesleğinin statüsünün yükseltilmesi ile ilgili önerilerini inceleyen bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, “*bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalar*” şeklinde tanımlanmaktadır (Büyükoztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel 2016).

Evren ve Örneklem:

Bu araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Burdur ilinde görev yapan 3.344 sınıf ve branş öğretmeni oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde seçkisiz örnekleme yöntemlerinden tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Büyükoztürk ve diğerleri (2016: 86) tabakalı örnekleme yöntemi, “*tabaka içi değişim olmadığı küçük (homojen), tabakalar arası değişim oldukça büyük (heterojen) kalacak şekilde alt gruplara bölünerek örneklemin her bir tabakadan ayrı ve birbirinden bağımsız olarak çekildiği örnekleme yöntemi*” olarak tanımlanmaktadır. Burada evrene ait her bir birim yalnız bir tabakanın elemanı olacak ve evrene ait hiçbir birim dışarıda bırakılmayacak şekilde gruplanır. Oluşan bu homojen gruplara tabaka adı verilir. Her bir tabakadan yapılan basit seçkisiz örnekleme yoluyla elemanlar örnekleme seçilirler. Her bir tabakadan örnekleme ne kadar elemanın seçileceği, tabakanın evren içindeki büyüklüğüne oranla gerçekleştirilir.

Araştırmada, Burdur’un her bir ilçesi ayrı birer tabaka olarak kabul edilmiştir. Her bir ilçede görev yapan sınıf ve branş öğretmenlerinin sayısı İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri kanalıyla tespit edilmiştir. Her bir ilçede görev yapan öğretmenlerin sayısı Burdur’da görev yapan toplam öğretmen sayısına oranlanmış ve her bir tabakadan ne kadar öğretmenin seçileceğine karar verilmiştir. Burada sınıf ve branş öğretmenleri ayrı ayrı düşünülmemiş, toplam sayıları hesaplamada kullanılmıştır. Daha sonra ise her bir tabakadan basit seçkisiz örnekleme yoluyla elemanlar örnekleme dâhil edilmiştir.

Araştırma kapsamında görüşü alınan örnekleme ait demografik özellikler Tablo 1 'de gösterilmiştir.

Tablo 1:

Örneklem özellikleri

<i>Değişken</i>		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>Değişken</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	
Cinsiyet	Kadın	334	50,8	Anadolu L.	192	29,2	
	Erkek	323	49,2	Meslek L.	140	21,3	
Yaş	20–29	112	17,0	Lise	Genel L.	240	36,5
	30–39	297	45,2		Diğer	85	12,9
	40–49	170	25,9	Fakülte	Eğitim F.	475	72,3
	50 ve üstü	78	11,9		Diğer	182	27,7
	Görev	İl merkezi	304	46,3	Kurum	İlkokul	189
İlçe		247	37,6	Ortaokul		254	38,7
Köy		106	16,1	Lise		214	32,6
Kıdem	0–5 yıl	134	20,4	Branş	Sınıf Öğr.	157	23,9
	6–10 yıl	126	19,2		Branş Öğr.	500	76,1
	11–15 yıl	127	19,3			Okuryazar d.	24
	16 ve üstü	270	41,1		İlkokul		359
Anne eğitim durumu	Okuryazar d.	83	12,6	Baba eğitim durumu	Ortaokul	65	9,9
	İlkokul	432	65,8		Lise	97	14,8
	Ortaokul	47	7,2		Üniversite	111	16,9
	Lise	59	9,0				
	Üniversite	34	5,2				

Tablo 1'e göre, örnekleme bulunan kadın (%50,8) ve erkek(%49,2) öğretmenlerin sayıları birbirine oldukça yakındır. Öğretmenlerden 20–29 yaş aralığındakiler grubun %17,0'sini, 30–39 yaş aralığında bulunanlar %45,2'sini, 40–49 yaş aralığında bulunanlar %25,9'unu ve 50 ve üstü yaşlarda bulunan öğretmenler de örneklemin %11,9'unu oluşturmaktadır. Buna göre, örneklemin ağırlıklı olarak orta yaşlara bulunan öğretmenlerden oluştuğu ifade edilebilir. Öğretmenlerin yarıya yakın bir kısmı (%46,3) il merkezinde görev yapmaktadır. İlçe merkezinde çalışan öğretmenler grubun %37,6'sını, köylerde görev yapan öğretmenler de örneklem grubunun %16,1'ini oluşturmaktadır. Öğretmenlerden 0–5 yıl kıdem aralığındakiler grubun %20,4'ünü, 6–10 yıl kıdem aralığında bulunanlar %19,2'sini, 11–15 yıl kıdem aralığında bulunanlar %19,3'ünü ve 16 ve üstü yıllarını çalışan öğretmenler de grubun %41,1'ini oluşturmaktadır. Öğretmenlerin %29,2'sinin Anadolu, %21,3'ünün Meslek, %36,5'inin Genel lise ve %12,9'unun diğer liselerden mezun oldukları görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenler büyük oranda (%72,3) Eğitim Fakültesi'ni bitirerek, %27,7 oranında ise diğer fakülteler aracılığıyla öğretmen olmuşlardır. İlkokulda görev yapan öğretmenler grubun %28,8'ini, ortaokulda çalışanlar %38,7'sini ve lisede çalışan öğretmenler ise örneklemin %32,6'sını teşkil etmektedir. Katılımcıların büyük bir kısmı (%76,1) branş

öğretmeni iken %23,9'u sınıf öğretmenidir. Öğretmenlerin annelerinin eğitim durumuna bakıldığında; %12,6'sının okuryazar olmadığı, %65,8'sinin ilkökul mezunu olduğu, %7,2'sinin ortaokul, %9,0'unun lise %5,2'sinin de üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin babalarının eğitim durumlarına bakılacak olursa da, %3,7'sinin okuryazar olmadığı, %54,6'sının ilkökul, %9,9'unun ortaokul, %14,8'inin lise ve %16,9'unun da üniversite mezunu oldukları görülmektedir. Anne ve babalarının eğitim durumları kıyaslandığında, babaların annelere göre eğitim düzeylerinin yüksek olduğu ifade edilebilir.

Veriler ve Veri Toplama Araçları

Araştırmada ilk olarak Kara (1996) tarafından geliştirilen daha sonra Gökırmak (2006) tarafından geliştirilen “Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğini Değerlendirme ve Öğretmenlerin Toplumsal Statüsüne İlişkin Görüş Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek “Kişisel Bilgiler”, “Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğini Değerlendirmesi”, “Öğretmenlerin Toplumsal Statülerini Etkileyen Faktörler” ve “Öğretmenlik Mesleğinin Statüsünün Yükseltilmesi İle İlgili Öneriler” olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğretmenlerin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 10 madde bulunurken ikinci bölümde öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini değerlendirmesini sorgulayan 19 madde yer almaktadır. Üçüncü bölümde bulunan “Öğretmenlerin Toplumsal Statülerini Etkileyen Faktörler” ölçeği “Mesleki Faktörler” ve “Meslek Dışı Faktörler” olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Bu bölümde 14'ü mesleki olmak üzere 19 madde ve son olarak dördüncü bölümde öğretmenlik mesleğinin statüsünün yükseltilmesi ile ilgili öğretmenlerin önerilerini içeren 9 madde bulunmaktadır. Ölçekte yer alan maddelerde demografik özellikleri belirlemeye yönelik birinci bölüm hariç diğer tüm bölümlerde 5'li likert tipi maddeler kullanılmıştır.

Ölçek maddelerine ait Cronbach alpha güvenilirlik katsayıları “Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğini Değerlendirmesi” için $\alpha=0,555$, “Öğretmenlerin Toplumsal Statülerini Etkileyen Faktörler” için $\alpha=0,784$, “Öğretmenlik Mesleğinin Statüsünün Yükseltilmesi İle İlgili Öneriler” bölümü için $\alpha=0,755$ ve ölçeğin tamamı için de güvenilirlik katsayısı $\alpha=0,744$ olarak elde edilmiştir.

Veri Analizi:

“Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğini Değerlendirmesi” ve “Öğretmenlik Mesleğinin Statüsünün Yükseltilmesi İle İlgili Öneriler” bölümleri “Tamamen Katılıyorum=5, Katılıyorum=4, Kararsızım=3, Katılmıyorum=2 ve Hiç katılmıyorum=1” şeklinde; “Öğretmenlerin Toplumsal Statülerini Etkileyen Faktörler” bölümü ise “Yükseltmektedir=5, Olumlu Etkilemektedir=4, Etkisi Yoktur=3, Olumsuz Etkilemektedir=2, Düşürmektedir=1” olarak kodlanarak işleme tabi tutulmuştur. Kodlaması yapılan veriler SPSS.23 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizlerde istatistiksel anlamlılık düzeyi 0,05 olarak esas alınmıştır. Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini değerlendirmesini içeren ikinci bölümde

ve öğretmenlerin öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünün yükseltilmesi ile ilgili önerilerini ölçmeyi amaçlayan dördüncü bölümdeki maddelerin analizinde frekans (*f*) ve yüzde (%) kullanılmıştır.

“Öğretmenlerin Değerlendirmesi Mesleğini Değerlendirmesi” ölçeğinde ortalamaların yorumlanmasında “4.20-5.00: Tamamen Katılıyorum, 3.40-4.19: Katılıyorum, 2.60-3.39: Kararsızım, 1.80-2.59: Katılmıyorum, 1.00-1.79: Hiç katılmıyorum” aralıkları kullanılmıştır. Likert maddelerden diğer bölümde de olumludan olumsuz doğru aynı aralıklar referans alınmıştır.

Öğretmenlerin toplumsal statülerini etkileyen mesleki ve meslek dışı faktörleri bağımsız değişkenlere göre inceleyen bölümde ise betimsel istatistikler, bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü-ANOVA testi kullanılmıştır.

Bulgular:

a. Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini değerlendirmesine ilişkin bulgular

“Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğini Değerlendirmesi” bölümüne ilişkin betimsel istatistikler Tablo 2 ‘de verilmiştir. Ölçek maddelerinin sıralanmasında aritmetik ortalama () temel alınmış, çoktan aza doğru bir sıralama takip edilmiştir.

Tablo 2:

Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğini Değerlendirmesine İlişkin Betimsel İstatistikler

No	Ölçek Maddeleri	f	SS	SS
2	Öğretmenlik kutsal bir meslektir.	657	4,49	0,82
1	Öğretmenlik bana uygun bir meslektir.	657	4,28	0,83
8	Öğretmen olarak kendimi bu meslekte yeterli buluyorum.	657	4,19	0,84
15	Öğretmenlik mesleğinin statüsü son yıllarda giderek düşmektedir.	657	4,16	1,05
5	Öğretmenliği sevdiğim için seçtim.	657	4,04	1,07
16	Maaş ve ücret olarak elde ettiğim gelir geçim masraflarımı karşılamada yeterli değildir.	657	3,72	1,11
14	Yeniden bir meslek seçme durumunda olsam bugünkü koşullar içinde öğretmenliği yeniden seçerim.	657	3,44	1,24
9	Öğretmenlik mesleğinden beklentim manevi doyum sağlamaktır.	657	3,69	1,11
19	Mesleğimle ilgili yazıları ve yayınları devamlı takip ediyorum.	657	3,58	0,96
12	Çocuklarıma ve çevreme öğretmen olmalarını tavsiye ederim.	657	3,24	1,21
18	Geçimimi sağlamak için ek bir gelire (işe) ihtiyaç duyuyorum.	657	3,11	1,20
7	Öğretmenliği garantili bir iş imkânı (devlet işi) sağladığı için seçtim.	657	3,01	1,31
13	Öğretmenlik mesleği diğer meslekler içinde saygınlık bakımından üst sıralarda yer almaktadır.	657	2,67	1,28
3	Öğretmenliği toplumda statüsü yüksek olduğu için seçtim.	657	2,58	1,22
17	Yaptığım işe göre aldığım ücret denk (adil) dir.	657	2,56	1,27
11	Aynı koşullarda başka bir iş sağlandığında öğretmenlikten ayrılırım.	657	2,32	1,21
10	Öğretmenlik mesleğinde beklentim üst makamlara gelmektir.	657	2,13	1,07
6	Öğretmenliği başka bir iş bulamadığım için seçtim.	657	2,03	1,08
4	Öğretmenliği maaşı yüksek olduğu için seçtim.	657	1,90	0,97

f= Frekans, =Aritmetik Ortalama, SD=Standart Sapma

Tablo 2’ye göre, öğretmenlerin en yüksek oranda (=4,49) görüş belirttikleri ölçek maddesi, “Öğretmenlik kutsal bir meslektir.” şeklindeki 2.madde olmuştur. Öğretmenler bu maddeye “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde görüş ileri sürmüşlerdir. Öğretmenlerin bu düzeyde görüş belirttikleri diğer madde ise “Öğretmenlik bana uygun bir meslektir.” şeklindeki 1.madde (=4,28) olmuştur. Söz konusu olan

1.madde ile ilişkili olan “Öğretmen olarak kendimi bu meslekte yeterli buluyorum. (=4,19)”, “Öğretmenliği sevdiğim için seçtim. (=4,04)” ve “Öğretmenlik mesleğinden beklentim manevi doyum sağlamaktır.(=3,69)” maddelerine ise “Katılıyorum” düzeyinde görüş bildirilmiştir. Buna göre öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini kendilerine uygun bulduklarını, kendilerini meslekte yeterli addettiklerini ve öğretmenlik mesleğinden manevi doyum sağlamak niyetinde buldukları sonucu çıkarılabilir. Nitekim öğretmenlerin “Yeniden bir meslek seçme durumunda olsam bugünkü koşullar içinde öğretmenliği yeniden seçerim.(=3,44)” maddesine “Katılıyorum”, ve “Aynı koşullarda başka bir iş sağlandığında öğretmenlikten ayrılıyorum. (=2,32)” maddesiyle “Öğretmenliği başka bir iş bulamadığım için seçtim. (=2,03)” maddelerine “Katılmıyorum” düzeyinde cevap vermeleri, öğretmenlerin mesleklerini severek yaptıklarını, mesleği bilerek ve isteyerek tercih ettiklerini ve aynı koşullarda başka bir işe tercih etmeyeceklerini göstermektedir. Öğretmenler “Çocuklarıma ve çevreme öğretmen olmalarını tavsiye ederim. (=3,24)” ve “Öğretmenliği garantili bir iş imkânı (devlet işi) sağladığı için seçtim. (=3,01)”maddelerine ise “Kararsızım” düzeyinde yanıt vermişlerdir. Öğretmenlerin “Mesleğimle ilgili yazıları ve yayınları devamlı takip ediyorum. (=3,58)” maddesine “Katılıyorum” düzeyinde yanıt vermeleri meslekte kendilerini geliştirdiklerini ve yenilediklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Katılmıyorum” düzeyinde oyladıkları maddelerden biri ise “Öğretmenlik mesleğinde beklentim üst makamlara gelmektir. (=2,13)” şeklindeki 10.madde olmuştur.

Öğretmenlerin “Maaş ve ücret olarak elde ettiğim gelir geçim masraflarını karşılamada yeterli değildir. (=3,72)” maddesine “Katılıyorum”, “Yaptığım işe göre aldığım ücret denk (adil) dir. (=2,56)” ve “Öğretmenliği maaşı yüksek olduğu için seçtim. (=1,90)” maddelerine “Katılmıyorum” düzeyinde yanıt vermeleri öğretmenlerin aldıkları maaşları yeterli bulmadıklarını, yaptıkları işe göre alına ücretin yetersiz olduğunu göstermektedir.

Öğretmenler “Öğretmenlik mesleğinin statüsü son yıllarda giderek düşmektedir. (=4,16)” maddesine “Katılıyorum” ve “Öğretmenliği toplumda statüsü yüksek olduğu için seçtim. (=2,58)” maddesine “Katılmıyorum” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. “Öğretmenlik mesleği diğer meslekler içinde saygınlık bakımından üst sıralarda yer almaktadır. (=2,67)” maddesi ise araştırmaya katılan öğretmenler tarafından “Kararsızım” düzeyinde belirtilmiştir. Buna göre, öğretmenlik mesleğinin sahip olduğu toplumsal statünün son yıllarda giderek düştüğü ve öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünün yetersiz olduğu ifade edilebilir. Öğretmenlerin mesleği tercih ederken mesleğin saygınlığı noktasında kararsız olduklarını beyan etmeleri de söz konusu olan bulguları destekler niteliktedir.

Netice itibariyle öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini severek tercih ettikleri, meslekten manevi haz umdukları, mesleğin yapılan işe göre maddi getirisinin yeterli olmamasına ve düşük statüsüne rağmen mesleği bırakma düşüncelerinin olmaması ve çevrelerine dahi mesleği önereceklerini belirtmeleri öğretmenliğin ne kadar kutsal bir meslek olduğuna işaret ettiği belirtilebilir. Dolayısıyla ölçekten

elde edilen bulguların bir düzen içinde birbirini destekler nitelikte olduğu ifade edilebilir.

b. Mesleki ve Meslek Dışı Faktörlere İlişkin Bulgular

“Öğretmenlerin Toplumsal Statülerini Etkileyen Faktörler” ölçeğinin “Mesleki Faktörler” alt boyutuna ilişkin betimsel istatistikler Tablo 3’te verilmiştir. Ölçek maddelerinin sıralanmasında aritmetik ortalama () temel alınmış, çoktan aza doğru uzanan bir sıralama takip edilmiştir.

Tablo 3:

Öğretmenlik Mesleğinin Toplumsal Statüsünü Etkileyen Mesleki Faktörler

No	Ölçek Maddeleri	<i>f</i>		SS
7	Öğretmenlerin işe alınmalarında mesleki bilgi ve yeterliliğinin aranması	657	3,99	0,97
9	Üniversite giriş sınavlarında başarısı üst sınırlarda olanların öğretmenliği tercih etmesi	657	3,86	0,99
3	Öğretmenlerin hizmet içi eğitim görmeleri	657	3,84	0,76
1	Öğretmenlerin kamu çalışanları içinde sayıca fazla olmaları	657	2,90	1,04
8	Öğretmenlik mesleğinde yükselme olanaklarının (yönetici, uzman, müfettiş vb.) azlığı	657	2,51	1,02
10	Öğretmenlerin meslekleri ile ilgili yayınları takip etmemeleri	657	2,50	1,23
11	Örgütlü (sendikalı) öğretmenlerin sayısının (oranının) az olması	657	2,44	0,92
6	Öğretmenler arasındaki iletişim eksikliği	657	2,04	0,89
4	Öğretmenlerin sorunlarını yöneticilerden çok politikacılara götürmeleri	657	2,00	0,95
14	Öğretmenlerin sosyal olanaklarının (dinlenme tesisleri, öğretmen evleri, lokaller, vb.) yeterli olmaması	657	1,95	0,90
2	Eğitim fakülteleri dışında değişik fakülte mezunlarından da öğretmenliğe atama yapılması	657	1,93	0,95
12	Öğretmenlerin maaş ve ücret düzeylerinin yetersizliği	657	1,79	0,90
5	Öğretmenlerin tayin, nakil ve atamalarında adam kayırma yapılması	657	1,73	0,82
13	Milli Eğitim Bakanlığı ile ilgili yetkililerin öğretmen sorunlarının çözümünde yetersiz kalmaları	657	1,72	0,82

f= Frekans, =Aritmetik Ortalama, *SD*=Standart Sapma

Tablo 3’e göre, örnekleme alınan öğretmenler “Öğretmenlerin işe alınmalarında mesleki bilgi ve yeterliliğinin aranması. (=3,99)” “Üniversite giriş sınavlarında başarısı üst sınırlarda olanların öğretmenliği tercih etmesi. (=3,86)”ve “Öğretmenlerin hizmet içi eğitim görmeleri. (=3,84)” koşullarının öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünü “Olumlu Etkilediğini” belirtmişlerdir.

Ölçekten elde edilen bir diğer bulguya göre, “Öğretmenlerin kamu çalışanları içinde sayıca fazla olmaları. (=2,90)” nın öğretmenlerin toplumsal statüsüne “Etkisi Yoktur”.

Öğretmenler, “Öğretmenlik mesleğinde yükselme olanaklarının (yönetici, uzman, müfettiş vb.) azlığı. (=2,51)”, “Öğretmenlerin meslekleri ile ilgili yayınları takip etmemeleri. (=2,50)”, “Örgütlü (sendikalı) öğretmenlerin sayısının (oranının) az olması. (=2,44)”, “Öğretmenler arasındaki iletişim eksikliği. (=2,04)”, “Öğretmenlerin sorunlarını yöneticilerden çok politikacılara götürmeleri. (=2,00)”, “Öğretmenlerin sosyal olanaklarının (dinlenme tesisleri, öğretmen evleri, lokaller, vb.) yeterli olmaması. (=1,95)” ve “Milli Eğitim Bakanlığı ile ilgili yetkililerin öğretmen sorunlarının çözümünde yetersiz kalmaları. (=1,93)” koşullarının ise öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünü “Olumsuz Etkilediği” yönünde görüş bildirmişlerdir.

Öğretmenler “Öğretmenlerin maaş ve ücret düzeylerinin yetersizliği. (=1,79)”, “Öğretmenlerin tayin, nakil ve atamalarında adam kayırma yapılması. (=1,73)” ve “Milli Eğitim Bakanlığı ile ilgili yetkililerin öğretmen sorunlarının çözümünde yetersiz kalmaları. (=1,72)” koşullarının öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünü “Düşürdüğünü” belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin toplumsal statülerini etkileyen faktörler ölçeğinin mesleki faktörler alt boyutunda verilen koşullara ait “Yükseltmektedir” düzeyine ait herhangi bir duruma rastlanamazken, “Düşürmektedir” boyutunda üç durum yer almasının manidar olduğu belirtilebilir.

“Öğretmenlerin Toplumsal Statülerini Etkileyen Faktörler” ölçeğinin “Meslek Dışı Faktörler” alt boyutuna ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4’te verilmiştir. Ölçek maddelerinin sıralanmasında aritmetik ortalama () temel alınmış, çoktan aza doğru uzanan bir sıralama takip edilmiştir.

Tablo 4

Öğretmenlik Mesleğinin Toplumsal Statüsünü Etkileyen Mesleki Dışı Faktörler

No	Ölçek Maddeleri	f	SS	SS
1	Öğretmenliğin manevi doyumunu yüksek bir meslek olarak görülmesi	657	3,88	1,01
2	Öğretmenlerin toplumun alt - orta ve ekonomik tabakalarından gelmeleri	657	3,10	0,88
5	Öğretmenlerin çevre ile olan iletişimlerinin yetersizliği	657	2,05	0,84
3	Toplumun eğitime olan ilgi düzeyinin yetersizliği	657	1,97	0,88
4	Öğretmenliğin toplumda herkesin yapabileceği bir meslek olarak görülmesi	657	1,77	0,87

f= Frekans, =Aritmetik Ortalama, SD=Standart Sapma

Tablo 4’e göre, meslek dışı faktörlerden “Öğretmenliğin manevi doyumunu yüksek bir meslek olarak görülmesi. (=3,88)” öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünü

“Olumlu Etkilemektedir”. “Öğretmenlerin toplumun alt – orta ve ekonomik tabakalarından gelmeleri, (=3,10)’nun ise mesleğin statüsüne “Etkisi Yoktur”. “Öğretmenlerin çevre ile olan iletişimlerinin yetersizliği. (=2,05)” ve “Toplumun eğitime olan ilgi düzeyinin yetersizliği. (=1,97)” koşulları ise öğretmen görüşlerine göre öğretmenliğin statüsünü “Olumsuz Etkilemektedir”. Son olarak “Öğretmenliğin toplumda herkesin yapabileceği bir meslek olarak görülmesi,(=1,77)” öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünü “Düşürmektedir”.

“Öğretmenlerin Toplumsal Statülerini Etkileyen Faktörler” ölçeğinin “Mesleki Faktörler” ve “Meslek Dışı Faktörler” alt boyutlarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5

Öğretmenlik Mesleğinin Toplumsal Statüsünü Etkileyen Mesleki ve Meslek Dışı Faktörler

Faktör	f	SS
Mesleki Faktörler	657 2,51	0,44
Meslek Dışı Faktörler	657 2,58	0,55

f= Frekans, =Aritmetik Ortalama, SD=Standart Sapma

Tablo 5 ‘e göre, “Meslek Dışı Faktörler(=2,58)” in öğretmenlerin toplumsal statüsünde “Mesleki Faktörler(=2,51)” ‘e nazaran daha olumlu etkisi olduğu ifade edilebilir.

c. Bağımsız değişkenler ile mesleki ve meslek dışı faktörlere ilişkin bulgular

“Mesleki” ve “Meslek Dışı” faktörlerden hangisinin öğretmenlerin toplumsal statülerini etkilemede daha olumlu etkisi olduğunu belirlemek için “Cinsiyet” değişkeninde bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Yapılan t-testi analizi Tablo 6 ‘da gösterilmiştir.

Tablo 6

Cinsiyet Bağımsız Değişkeninde Mesleki ve Meslek Dışı Faktörlere İlişkin t-Testi Sonuçları

Faktör	Cinsiyet	f	\bar{X}	SS	t-Testi		
					sd	t	p
Mesleki Faktörler	Fak- Kadın	334	2,49	0,43	655	-1,369	0,172
	Erkek	323	2,54	0,44			
Meslek Faktörler	Dışı Kadın	334	2,51	0,55	655	-2,131	0,033*
	Erkek	323	2,60	0,56			

f= Frekans, =Ortalama, SS=Standart Sapma, sd=Serbestlik Derecesi, t= T değeri, p= İstatistiksel Anlamlılık düzeyi

Tablo 6 ‘ya göre, öğretmenlerin toplumsal statülerine etki eden “Mesleki” ve “Meslek Dışı” faktörlerden, “Meslek Dışı” faktörler boyutunda t-testi sonucunda anlamlı bir farklılık olduğuna ulaşılmıştır ($t=-2,131, p<0,05$). Elde edilen bu anlamlı farklı-

lık, “Erkek” öğretmenlerin (=2,60, SS=0,56)” lehinedir. Yani, “Erkek” öğretmenler “Kadın” öğretmenlere nazaran “Meslek Dışı” faktörlerin öğretmenlerin toplumsal statülerini etkilemede daha olumlu etkisi olduğuna ulaşılmıştır.

“Mesleki” ve “Meslek Dışı” faktörlerden hangisinin öğretmenlerin toplumsal statülerini etkilemede daha olumlu etkisi olduğunu belirlemek için “Kurum” bağımsız değişkeninde tek yönlü-ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan tek yönlü-ANOVA analizinin sonucunda “Meslek Dışı” faktörler alt boyutunda anlamlı farklılık olduğuna ulaşılmıştır ($F(2,654)=5,526, p<0,005$). Elde edilen bu anlamlı farklılık Tablo 7 ‘de gösterilmiştir.

Tablo 7

Mesleki dışı faktörlere ilişkin tek yönlü-ANOVA sonuçları

<i>Varyansın Kaynağı</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>sd</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı Fark</i>
Gruplar arası	3,336	2	1,668	5,526	0,004*	İ l k o k u l - O r t a o k u l , Ortaokul-Lise
Gruplar içi	197,414	654	0,302			
Toplam	200,750	656				

Tablo 8’de kurumlarda görev yapan öğretmenlerin “Meslek dışı” faktörlere ilişkin betimsel istatistikler verilmiştir.

Tablo 8

Kurum değişkenine ait betimsel istatistikler

<i>Kurum</i>	<i>f</i>	<i>SS</i>
İlkokul	189	2,48
Ortaokul	254	2,50
Lise	214	2,51

f= Frekans, =Aritmetik Ortalama, *SD*=Standart Sapma

Tablo 8 ‘e göre, Tablo 7 ‘de gösterilen ilkokul (=2,48, SS=0,45) öğretmenleri ile ortaokul (=2,50, SS=0,41) öğretmenleri arası anlamlı farklılık ortaokul öğretmenleri lehinedir. Yani, ortaokullarda görev öğretmenler meslek dışı faktörlerin öğretmenlerin toplumsal statülerini etkilemede daha etkin olduğu kanaatindedirler. Benzer şekilde ortaokul (=2,50, SS=0,41) öğretmenleri ile lise (=2,51, SS=0,44) öğretmenleri arası farklılık da lise öğretmenlerinin lehinedir.

d. Öğretmenlik Mesleğinin Statüsünün Yükseltilmesine Yönelik Öneriler

Öğretmenlerin “Öğretmenlik Mesleğinin Statüsünün Yükseltilmesi ile İlgili Öneriler” ölçeğinde yer alan maddelere ilişkin görüşlerine ait betimsel Tablo 9 ‘da verilmiştir.

Tablo 9

Öğretmenlik Mesleğinin Statüsünün Yükseltilmesi ile İlgili Öneriler

Ölçek Maddeleri	<i>f</i>	<i>SD</i>	
7.Öğretmenlerin maaş ve ücretleri günün koşullarına göre düzenlenmelidir.	657	4,53	0,74
8.Öğretmenlerin faydalanabileceği sosyal imkânlar (dinlenme tesisleri, öğretmen evleri, lokaller vb.) artırılmalıdır.	657	4,47	0,88
5.Öğretmenlerin meslekte yükselme olanakları artırılmalı ve adil hale getirilmelidir.	657	4,42	0,89
2.Başarılı gençlere öğretmenlik mesleği sevdirmeli mesleğin önemi ve manevi zevki anlatılmalıdır.	657	4,40	0,80
4.Okullarda, TV’lerde, gazete ve dergilerde öğretmenliği onurlandıran önemini vurgulayan programlar yayınlanmalı.	657	4,31	0,88
1.Öğrenciler, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarına özel sınavlardan geçirilip seçilip alınmalıdır.	657	4,25	0,88
9.Öğretmenler sendikal örgütlenmelere daha çok katılmalıdır.	657	3,88	1,32
3.Öğretmenler sık sık hizmet içi eğitimden geçirilmelidir.	657	3,70	1,13
6.Öğretmenler 657 sayılı DMK kapsamından çıkarılmalı, öğretmenler için özel bir yasa düzenlenmelidir.	657	3,63	1,30

Tablo 9’da göre, öğretmenler ölçekte yer alan 9 maddeden 9,3 ve 6 nolu maddelere “Katılıyorum” düzeyinde diğer altı maddeye ise “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde yanıt vermişlerdir. Öğretmenlerin, mesleğin toplumsal statüsünün yükseltilmesinde en etkili gördükleri 7. madde mesleğin ekonomik getirisiyle ilişkilidir. Söz konusu maddeye göre, öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünün yükseltilebilmesi için “Öğretmenlerin maaş ve ücretleri günün koşullarına göre düzenlenmelidir (=4,53, SS=0,74)”. Öğretmenlerin mesleğin statüsünün yükseltilmesine yönelik “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde görüş belirttikleri diğer maddelere göre ise sırasıyla; öğretmenlerin faydalanabileceği sosyal imkânlar artırılmalı (=4,47, SS=0,88), öğretmenlerin meslekte yükselme olanakları artırılmalı ve adil hale getirilmeli (=4,42, SS=0,89), başarılı gençlere öğretmenlik mesleği sevdirmeli mesleğin önemi ve manevi zevki anlatılmalı (=4,40, SS=0,80), okullarda, TV’lerde, gazete ve dergilerde öğretmenliği onurlandıran önemini vurgulayan programlar yayınlanmalı (=4,31, SS=0,88), öğrenciler, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarına özel sınavlardan geçirilip seçilip alınmalıdır (=4,25, SS=0,88). Öğretmenlerin mesleğin toplumsal statüsünün yükseltilmesine yönelik “Katılıyorum” düzeyinde görüş belirttikleri ölçek maddeleri ise sırasıyla; öğretmenler sendikal örgütlenmelere daha çok katılmalı (=3,88, SS=1,32), öğretmenler sık sık hizmet içi eğitimden geçirilmeli (=3,70, SS=1,13) ve öğretmenler 657 sayılı DMK kapsamından çıkarılmalı, öğretmenler için özel bir yasa düzenlenmelidir (=3,63, SS=1,30).

Öğretmenlerin ölçekte yer alan önerilere en az “Katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmeleri, söz konusu önerilerin toplumsal statüsünü etkilemede ne denli önemli olduğuna işaret ettiği belirtilebilir. Öneriler, öğretmenlik mesleğiyle ilgili politika geliştiriciler için yardımcı olacak niteliktedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler:

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini değerlendirmelerini ve öğretmenlik mesleğinin sahip olduğu toplumsal statünün öğretmenlerin görüşlerine göre incelenmesini amaçlayan bu çalışmada, öğretmenlerin yaptıkları işe göre aldıkları ücretin adil olmadığına inandıkları, mesleğin ekonomik getirisinin ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak kaldığı bulgularına ulaşılmıştır. Nar'ın (2009) İstanbul'un Ataşehir ilçesine bağlı 12 farklı okulda 254 öğretmenle gerçekleştirdiği çalışmanın bulgularına göre, araştırmaya katılan öğretmenler düşük ücret alan meslektaşlarının yeteneklerine ve branşları ölçüsünde ikinci bir işte çalışmak zorunda kaldığını belirtmişlerdir. Bu durumun da mesleğin saygınlık ve toplum nezdinde ki itibarını olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir. Ayrıca, öğretmenler mesleğin getirisinin az olmasının öğretmenlerin meslekte kendilerini yenileme ve geliştirme faaliyetlerini de olumsuz etkilediği kanaatinde olduklarıdır. Torun (2010) 'un karma araştırma desenini kullanarak Isparta il merkezinde farklı statü düzeylerinde çalışan 51 öğretmenle gerçekleştirdiği araştırmanın bulgularına göre, araştırmaya katılan öğretmenler mesleğin ekonomik getirisini yetersiz görmekte ve neticede bu durumun mesleğin toplumsal statüsünü olumsuz etkilediğini düşünmektedirler.

Araştırmada, öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünün son yıllarda giderek azaldığı ve mesleğin toplumsal statüsünün düşük bulgularına ulaşılmıştır. Kara (1996)'nın literatür taraması ve tarama modeliyle gerçekleştirdiği ve öğretmenlerin toplumsal statülerini inceleyen çalışmada, öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünün Cumhuriyet döneminde yüksek iken günümüzde düşük olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Aynı ölçeği ve araştırma desenini kullanan Gökırmak'ın (2006) araştırmasının bulgularına göre, öğretmenler öğretmenlik mesleğini statüsü yüksek olduğu için değil mesleği sevdikleri için seçtiklerini belirtmişler, mesleğin toplumsal statüsünün giderek düştüğünü belirtmişlerdir. Buna göre Kara (1996) ve Gökırmak'ın (2006) elde ettiği bulgular araştırmanın bulgularıyla birebir örtüşmektedir. Öğretmenlerin büyük oranda hemfikir olduğu sonuç öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünün günümüzde düşük olduğudur. Demirci'nin (1996) eğitim fakültesinde okuyan 336 1.ve 4.sınıf fen bilimleri bölümü öğrencisinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını incelediği araştırmasının bulgularına göre, öğretmen adaylarının %18,8 (63) 'i öğretmenlik mesleğinin toplumdaki saygınlığını yitirdiği için, mezun olduktan sonra öğretmen olmak istememektedir. Torun (2010) 'un araştırmasının bulgularına göre, öğretmenlerin % 46,7 'si öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünün yüksek olduğu fikrine “Katılmadıklarını” belirtmişlerdir. Zikredilen çalışmalarda elde edilen bulgular, mevcut

araştırmada ulaşılan bulgularla örtüştüğü ifade edilebilir. Nar (2009) statüyü, bireyin toplumda hangi konumda algılandığı ve bireye yönelik bakış açısı şeklinde tanımlamakta ve öğretmene yönelik olan bu değerlendirme tarzının ise öğretmeni kendine olan inancını verimliliğini de etkileyeceği görüşünü ifade etmektedir. Buna göre, öğretmenler yaptıkları mesleğin toplum nezdinde düşük statülü bir meslek olduğu inancıyla, eğitim sisteminin kendilerinden beklediği kazanımları ne verimlilikte gerçekleştirebilecekleri merak konusudur. Bu husus eğitim politikalarını düzenleyenlere öğretmenlik mesleğinin mevcut durumdaki statüsünün yükseltilmesi ile ilgili önemli mesaj içermektedir.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini kutsal bir meslek olarak gördükleri, yaptıkları mesleği kendilerine uygun buldukları, meslekte kendilerini yeterli gördüklerini, öğretmenlik mesleğini sevdikleri için seçtiklerini ve mesleklerinden manevi doyum sağlamayı amaçladıkları anlaşılmaktadır. Elde edilen bu bulgu Kara (1996) ve Gökırmak'ın (2006) bulgularıyla da örtüşmektedir.

Türkiye'de öğretmen sorunlarıyla yapılan araştırmalarda sorunların genelle; ekonomik nedenlere, toplumsal statüye, programların değişmesine, öğrenci fazlalığına ve fiziki şartların uygun olmaması şeklinde ortaya çıkmasına rağmen gelişmiş ülkelerde öğretmen sorunları daha farklı nedenlere dayanmaktadır. Örneğin Metropolitan Life Company (1986), yapmış oldukları araştırmaya göre Amerika Birleşik Devletleri'nde öğretmenlerin sorunları ile mesleği bırakma nedenleri sırasıyla; öğrenci sorunları ve disiplin (%26), iş doyumunu yetersizliği (%24), çalışma şartları (%14), mesleki saygının yetersizliği (%9) ve maaş (%8) şeklinde sıralanmaktadır.

Öğretmenlik mesleği ile ilgili olarak yapılan bilimsel araştırmalar, kongre ve bilgi şöleni gibi etkinliklerde öğretmenlik mesleğinin statü sorununu ve ekonomik problemleri gündeme getirilmekte çeşitli çözüm önerileri sunulmaktadır. Tüm bu çabalara rağmen öğretmenlerin statü sorunlarının çözümüne ilişkin önemli bir gelişmenin olmadığı görülmektedir. Araştırmanın bulgular bölümünde yer alan öğretmenlerin statülerinin yükseltilmesi ile ilgili önerilerinin ortaya çıkan sonuçları, Türkiye'de öğretmenlerin statü sorunlarının çözümü noktasında eğitim yöneticilerine yardımcı olacağı söylenebilir

Kaynaklar:

ACUNER, A. M. (1994). Öğretmen örgütlenmesine ilişkin model önerisi (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara, Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

AKYÜZ, Y. (2003). *Eğitim Tarihimize Günümüze Kadar Öğretmen Yetiştirilmesi ve Sağlanması İlkeleri, Uygulamaları Eğitimde Yansımalar*. 7 Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu, Tekişik Yayıncılık, Ankara.

AYAS, A. (2009). The importance of Teaching Profession and Current Problems in Teacher Training. İnönü University **Journal of the Faculty of Education**. (X, 3: 1-11).

AYSU, B. (2007). *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumlarının İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ ÇAKMAK, E., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (20.baskı). Ankara: Pegem Akademi.

CAN, S., CAN, Ş. ve DURUKAN, E. (1999). “Cumhuriyetten Günümüze Öğretmen ve Öğretmenin Yetiştirilmesi. **Atatürk Üniversitesi BESYO Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**. (I, 1: 61-70).

ÇELİKTEN, M., ŞANAL, M. ve YENİ, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. XIX. 2: 207-237.

CEYLAN, T. (2011). Toplumsal Sistem Analizinde Toplumsal Statü ve Rol. **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. (XV,1: 89-104).

DEMİR, M. K. ve ARI, E. (2013). “Öğretmen Sorunları – Çanakkale İli Örneği”, **Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 32(1), 107-126

DEMİRCİ, C. (1996). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilimleri Bölümü 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının öğrencilere ait bazı değişkenler açısından belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

ERASLAN, L. ve ÇAKICI, D. (2011). “Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. **Kastamonu Eğitim Dergisi**. (XIX, 2: 427-438)

GÖKIRMAK, A. (2006). Öğretmen statüleri üzerine bir araştırma. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

GÜNDOĞDU, K. ve KIZILTAŞ, E. (2008). “Kariyer Basamaklarında Yükselme Sistemi ve Sınavına İlişkin Uzman Öğretmen Görüşleri. **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**. (55: 363-388).

GÜVEN, İ. (2004). 1940’dan Günümüze Öğretmenlerin Ekonomik Sorunlarının Analizi, **Milli Eğitim Dergisi**, (160: 215-233

GÜVEN, D. (2010). “Profesyonel Bir Meslek Olarak Türkiye’de Öğretmenlik. **Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi**, (XXVII, 2: 13-21).

KARA, E. (1996). Öğretmenlerin statü düzeyleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

KARAGÖZÖĞLU, G. (1987). Yükseköğretime Geçişte Öğretmenlik Mesleğine Yönelme”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, (II, 2: 34-46).

KARAMUSTAFAOĞLU, O. ve ÖZMEN, H. (2004). “Toplumumuzda ve Öğretmen Adayları Arasında Öğretmenlik Mesleğine Verilen Değer Üzerine Bir Araştırma ”, **Değerler Eğitimi Dergisi**, (II, 6: 35-49).

KETENCİOĞLU, E. (2007). *Anadolu öğretmen lisesine devam eden öğrencileri öğretmenlik mesleğine yönelten etkenler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

KIZILTEPE, Z. (2002). “İyi ve Etkili Öğretmen”, **Eğitim ve Bilim Dergisi**. (27, 126: 10-14).

KOÇ, E. S. (2008). “Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen ve öğretmenlik mesleği kavramlarına ilişkin metaforik algıları”, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. (XV, 1: 47-72).

MEB. (1973). 1739 sayılı milli eğitim temel kanunu. R.G. 24/6/1973 Sayı: 14574.

MEB. (2005). Öğretmenlik kariyer basamaklarında yükselme yönetmeliği. RG 13.08.2005/25905.

MEB. (2008). Öğretmen yeterlikleri: Öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlikleri. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

MEB. (2014). 19. Millî Eğitim Şûrası Sona Erdi. <http://www.meb.gov.tr/19-mill-e-gitim-srasi-sona-erdi/haber/7594/tr> adresinde, 3/08/2016 tarihinde erişildi.

MEB. (2014a). 2015 mali yılı performans programı. http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_01/30052657_2015malyiliperf.prog.pdf adresinde, 03/08/2016 tarihinde erişildi.

NAR, O. (2009). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin arkadaşlık, başarı ve statü çabaları ve bu çabaların örgütsel vatandaşlık davranışlarıyla ilişkisinin incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

NAZIROĞLU, B. (2015). “Osmanlı’da Öğretmenlik Anlayışı Üzerine Bir değerlendirme”, **Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi. Sosyal Bilimler Dergisi**, (I, 1: 1-10).

OKTAY, A. (1991). “Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmenin Nitelikleri”, **M.Ü. Atatürk Fakültesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, (3: 187-193).

OTGM. (2007). Okul temelli mesleki gelişim kılavuzu. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı

ÖZER, B. ve GELEN, İ. (2008). “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerine Sahip Olma Düzeyleri Hakkında Öğretmen Adayları ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi”, **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, (V, 9: 39-55).

ÖZPOLAT, A. (2005). “Öğretmenlik Mesleğindeki Değişmelerin Tarihsel ve Toplumsal Bağlamı”, **Milli Eğitim Dergisi**, (166: 30-34).

ÖZSOY, G., ÖZSOY, S., ÖZKARA, Y. ve MEMİŞ, A. D. (2010). “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörler”, **İlköğretim Online**, (IX, 3: 910-921).

SEFEROĞLU, S. S. (2004). “Öğretmen Yeterlikleri ve Mesleki Gelişim”, **Bilim ve Aklın Aydınlanışında Eğitim**, (58: 40-45).

ŞAHİN, İ. (2011). “Öğretmen Adaylarının Öğretmen İstihdamı ve Mesleki Geleceklerine İlişkin Görüşleri”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, (XI, 3: 1167-1184).

TDK.(2016).Websitesi<http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=comgts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5796224f4edab8.19317826> adresinde 25/07/2016 tarihinde ulaşım sağlandı.

TEZCAN, M. (1996). *Eğitim Sosyolojisi*. (10.Baskı), Ankara: Feryal Matbaası.

TOK, T. N. (1996). “Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Mesleki Örgütlenmeye İlişkin Görüşleri”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi**, (II, 4: 609-629).

TORUN, F. (2010). *Farklı statülerde çalışan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine bakışları (Isparta Örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

TÜRKDOĞAN, S. C. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlere göre mesleki kaygıları (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

YAZICI, H. (2009). “Öğretmenlik Mesleği, Motivasyon Kaynakları ve Temel Tutumlar: Kuramsal Bir Bakış”, **Kastamonu Eğitim Dergisi**, (XVII, 1: 33-46).

YILDIRIM, A., ÜNAL, A. VE ÇELİK, M. (2011). “Öğretmen Kavramına İlişkin Öğretmen, Yönetici ve Müfettiş Algılarının Analizi”, **Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi**, (VIII, 2: 93-109).

Extended Abstract:

The most general purpose of education in a society is to make the individuals who constitutes it socialize and helpful to the society. The institutions that will provide socialization and bring up the individuals are schools and the specialists who will provide it are teachers. This makes quality of the teacher, teaching profession and social status of profession more important than quality of the school.

Research purpose; the general purpose of this study, which has the name of identifying views of teachers on teaching profession and the social status of the teaching profession, is to determine the opinions of teachers working in Burdur on teaching profession and professional and non-professional factors affecting this profession and to offer suggestions for promotion of status of teaching profession. In order to reach this general objective, the following questions have been searched;

1.What are the views of teachers on teaching profession?

2.What are the professional and non-professional factors that affect the social status of teachers?

3.Do the teachers' views on professional and non-professional factors affecting statuses change depending on Gender, Place of duty, Professional seniority, Graduated high school type, Graduated faculty type, Age and Parents' educational status?

4.What are the offers of teachers to raise the status of the teaching profession?

Research model; a survey research model was used for this research, which aims to identify teachers' views on teaching profession, professional and non-professional factors affecting this profession, and present suggestions for promoting the status of the teaching profession.

Research population and sample; the population of the research composes of 3.344 classes and branch teachers who are working in city centre, towns and villages of Burdur in 2016-2017 education year. The sample composes of a total of 657 teachers, 334 female and 323 male, selected from the teachers working in Burdur's city center, towns and villages by using simple random sampling method. In here, teachers of class and branch are not considered separately here, total numbers were used for calculation.

Survey data; in this study, "The View Scale on Teachers' Assessment of Teaching Profession and Social Status of Teachers" developed by Kara (1996) and later developed by Gökırmak (2006) was used. The scale consists of four parts as "Personal Information", "Teachers' Assessment of Teaching Profession", "Factors Affecting the Teachers' Social Status" and "Suggestions About Promotion of Teaching Profession Status".

Survey data analysis; The parts of "Teachers' Assessment of Teaching Profession" and "Suggestions for Promotion of Teaching Profession Status" was processed by coding as "I totally agree = 5, I agree = 4, I am not sure = 3, I do not agree = 2

and I never agree= 1 and the part of “Factors Affecting the Teachers’ Social Statues” was processed by coding as “Upgrading = 5, Positive Effecting = 4, No Effect = 3, Negative Effecting = 2, Decreasing”. Coding data was analyzed using SPSS.23 packaged software. The statistical significance level in the analyzes was taken as 0.05. Frequency (f) and percentage (%) were used in the second part that contains the teachers’ assessment of teaching profession and in the analysis of the items in the fourth part, which aimed to measure the teacher’s suggestions for the promotion of social status of the teaching profession. . Descriptive statistics, independent samples t-test and one-way ANOVA test were used in the section where professional and non-professional factors affecting the teachers’ social statues were analyzed according to independent variables.

Research findings and some results; the scale item that the teachers who participated in the survey opined in the highest incidence ($\bar{x} = 4,49$) was “The teaching is a sacred profession.” Teachers put forward an opinion on this matter as “I totally agree”. The other item teachers expressed at this level is “Teaching is a suitable profession for me” ($=4,28$). According to another finding; the teachers’ answers to the item “The income I earn as salary and wage are not enough to cover my living expenses. ($\bar{X} = 3,72$)” as “I agree”, “The wage I get according to the work I do is fair. ($\bar{X} = 2,56$)” and “I chose it because the salary of teaching is high. ($\bar{X} = 1,90$)” as “I do not agree” show that the teachers do not find the salaries they get adequate, and the wages they get are insufficient compared to their work. It was concluded that teachers believe their wages they earn compared to the work they do are unfair, and the profession’s economic return is far from meeting their needs.

Again, the teachers opined to “The status of the teaching profession is gradually falling in recent years. ($\bar{X} = 4,16$)” as “I agree” and “I chose teaching because it has a high status in the society. ($\bar{X} = 2,58$)” as “I do not agree”. “The teaching profession is ranked high in other professions in respect of respectability. ($\bar{X} = 2,67$)” was stated at the level of “I am not sure” by the teachers who participated in research.. According to this, it can be said that the social status of the teaching profession has gradually fallen in recent years and the social status of teaching profession is inadequate. . Teachers’ declaration about they are hesitant at the point of occupational prestige while choosing this profession also support the findings. As a result, it can be said that teaching is a holy profession because teachers states that they prefer their professions as they like, they expect spiritual pleasure from the profession, they do not have thought of leaving the profession although the profession’s economic return is not enough compared to work and low status and they will even recommend to their social environment. . Therefore, it can be said that the findings obtained from the scale support each other in an order.

According to this, it is wondered how teachers realize achievements that the education system expected from them with the belief that the profession they do has a low-status in society.